

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

1 Beneficij onera in fundatione posita, implenda sunt, nisi legitima praescriptione sublata sint.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

Testimonium literarum Penitentiariae, quante auctoritate sit.

DECISIO I.

Ex consil. 4. in Novis. deest in antiquis.

Sicut antiquitas decem, aut saltem 30. annorum facit præsulum in omnes actus etiam extrinsecos, in eisq[ue] interuenisse solemnitates, ac requisitam agentium potestatem; ita etiam & duo antiqua instrumenta transumpti, in quo refertur ipsum originale, ad ius patronatus alicuius probationem sufficere videntur.

DECISIO II.

Ex consil. 4. in Novis. deest in antiquis.

Quamuis Maior Penitentiarius antequam per Pium V. extrau. 85. inc in omnib[us], 1569. officium Penitentiariae restingeretur a d[omi]no forum conscientie de absolutionib[us] & dispensationib[us] quas in vtroq[ue] foro faciebat, publicum testimoniu[m] dabat; u[er]o tamen nec ipse, nec ij, quibus vt in dicto foro conscientie absoluant, & dispensent, m[an]dat, iuste illud dare possunt, sed neque si darent, aliquid proficeret; quia licet iudex f[or]i exterioris viso tali instrumento, & cessante aduersario, dissimulare posset, ac ita se gerere cum prædictis, ac si ligati non essent in præiudicium tamè parus, tali instrumento fidem adhibere non tenetur.

TITVLVS XIII.

De iureiurando.

SUMMARY M.

- 1 Iuramento qui promittit aliquid non facturum, id faciendo peccat.
- 2 Procurator post mortem mandantis, iuramentum decisorium deferre non potest.
- 3 Iuramentum de non ludendo, saltem ad ludos malos, seruandum, sed ex causa relaxari potest, etiam ab Episcopo.
- 4 Iuramentum vi extortum non obligat, conditionale sic, sed facile remittitur.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 3.

Vi accepto mandato de renunciando beneficium in fauorem suum, cum iuramento promittit, se non usurum illo mandato, nisi reseruata certa pensione alicui; si postea illo utatur, & post quaesitam possessionem rogatus, vt se obliget ad soluendam pensionem, quam referant voluit resignans ad certa opera pia, quamuis peccet viendo prædicto mandato ad resignandum contra factum iuramentum, cap. Si vero, de iure iur. & c. quamuis, de pact. in 6. nullam tamen ex illius iuramenti transgressione irregularitatem, aut inhabilitatem ad beneficium illud retinendum incurrit, Arg. cap. quarelam, & c. tua, de iureiur. nec post adeptam possessionem beneficij aliquid in signum gratitudinis, vel paupertatis, vel subuentionis intuitu, resignari soluens, quoad forum conscientie, simoniam committit, c. tua de simonia Man. ca. 23. n. 107. quia intentio, & animus resignantis, vt resignatarius hoc vel illud faciat post habitum beneficium, nihil nocet, quod id forum conscientie, nisi exprimitur, & deducatur in pactum: Hanc tamen gratitudinem resignatarius erga resignantem caute exercere debet, ne quoad forum exterius virtute Bullæ Pij V. Extrauag. intolerabilis, edita anno, 1569. quæ est 87. in ordine, Ma. c. 23. nu. 110. confidentia præsumi possit.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 5.

Procurator constitutus in causa ciuili, & factus Dominus litis, mortuo suo principali, re integra nec subire, non deferre iuramentum litis decisorium potest; non

solum, quia mandatum procuratoris regulariter re integra morte mandantis expirat, Clem. si. de procur. ca. Mandantis, de offic. deleg. inter causas, ff. mandati, sed etiam quia iuramentum decisorium, specialissimum mandatum requirit, quale procurator, mortuo mandante habere non potest.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 1.

Iurans non ludere ad Cartillam, siue cartretam, siue Primeram, & similes ludos vitiosos, & malos, sub pena aperiendi Ierosolymam, promissum seruare tenetur, illamque si iuramentum fregit adire obligatur, sicut obligaretur, qui voueret non ludere sub simili pena, & ludere illicite potest tamen iuramentum illud iusta de causa etiam ab Episcopo relaxari, sicut & votum. Man. c. 12. nu. 75. Per Cruciatam vero a fractione iuramenti, quamuis non voti aperiendi Ierosolymam Confessarius absolueret potest, Cum iuramenti relaxatio de aperiendo terram Sanctam Papæ referuata non sit, sicut est relaxatio voti ipsius faciendi, cap. ex multa, de voto, & gl. ibi, & Extrau. Etsi d[omi]ni, de pe. & remis. Man. d. num. 75. & præsertim cum dispensatio huius non concedatur specialiter confessario legitime per Cruciatam electo, sicut illius; Sicut econtra aliquando per Iubilæum relaxari potest a Confessario votum aperiendi Ierosolymam, & non iuramentum, cum in eo solum detur facultas dispensandi super votis nulla facta mentione de iuramentis, quæ sunt diuersa ab illis, & a diuersis non fit illatio, l. Papinianus, ff. de minoribus, maxime in dispensationibus, quæ sunt odiosæ, & exorbitantes, c. quæ a iure, de reg. iur. in 6.

DECISIO IV.

Ex consil. 4. alias 2.

Quamuis iuramentum absolute metu, seu vi præcisa factum vix inueniri poterit, quod voluntas hominis ad actum aliquem immediate ab ea productum volendum, aut nolendum vi præcisa cogi non possit, S. Th. 1. 2. quaestio. 9. artic. 4. & 5. Man. præiud. 6. nu. 2. & 4. violentum autem fit a principio extrinseco, passo non opitulante; huiusmodi tamen iuramentum violenter vi præcisa factum, iuramentum non obligat, cap. Sacris, de his, quæ vi, c. presbyteros, d. 36. conditionale verò præstitum, dummodo licitum sit, iuramentum obligat, c. verum, si veros de iureiur. quamuis absolutio in tali casu iuste peti possit, & præstanda sit, c. 1. & c. debitores tit. eo.

TITVLVS XIV.

De præscriptionibus.

SUMMARY M.

- 1 Beneficij onera in fundatione posita, implenda sunt, nisi legitima præscriptione sublati sint.
- 2 Præscriptione 40. annorum res aliena iuste possidetur.

DECISIO I.

Ex consil. unico in vtrisque.

Licet regulariter qualitates, & onera a patrono in fundatione beneficij imposita sub peccato, tam iure antiquo, c. Eleutherius 18. q. 2. & c. ceteri dilectus, de consil. & c. super eo, de iurepatr. quæ nono Cõc. Tr. scilicet 13. c. 5. de resimplenda, & seruanda sint; quia tamen lex posita a patrono in fundatione beneficij, firmior esse non potest quàm lex posita a Papa in Ecclesia gubernatione, cum a potentiori causa maior producatur effectus, l. cum multa, C. de bo. qua lib. ideo sicut lex aliqua sine a Papa, siue Regis a principio non recepta, nec seruata, non ligat, c. in istis, §. leges, d. 4. & Fel. in c. 1. de t[er]rog. & pacta neque lex patroni beneficium in fundatione imposita ab initio nec recepta, nec seruata, vim obligandi beneficij, aut in foro exteriori, aut interiori habet, sed beneficij sufficit, quod lex illa vel non mouet, et esse a principio seruata, quia facta non præsumuntur, nisi probentur, c. cum in iure, de offic. deleg.

leg. & i. m. d. princ. vel si recepta, & seruata fuerit, quod legitima prescriptione sublata sit, & quod beneficium illud iugo aliquo tempore, quadraginta scilicet, vel circiter annis liberum ab oneribus in fundatione iniunctis ab ipsius & predecessorum suis bona fide possessum fuerit; cum in bonis, & iuribus ecclesiasticis per lapsu triginta, vel quadraginta annorum etiam in valde prauidicialibus titulis iuste praesumatur. cap. de quarta, c. ad aures, c. illud autem iuste praeser. Bald. tract. de praeser. 3. par. 3. part. 9. 10. num. 17. & possessor in dubio bonam fidem habere ceterum. Gl. in c. Sanctorum, verb. sincere. & in c. si diligenti, ver. bona fide, de praeser. iura vero antiqua cum Tridentino solum de oneribus, & qualitatibus beaeficiorum, quae semel recepta, & seruata, nec aliqua postea prescriptione legitima sublata sunt, intelligenda sunt.

DECISIO II.

Ex consil. 3. & 5. in Nouis desunt in antiquis.

Prescriptione 40. annorum res aliena iura conscientia possidetur; dummodo praescribens nec sciebat, nec scire debuit rem alterius esse; quam tamen ignorantiam probabilem non habere censetur, qui in domo sua publica documenta habuit rem alterius esse.

TITVLVS XV.

De sententia, & re iudicata.

S Y M M A R I V M.

- 1 Sententia in non citatum, vel inauditum lata est nulla.
- 2 Regulariter verbo defensionis, non appellationis, uti solent.
- 3 Delictum meum non dicitur deductum in iudicium, licet socius criminis in iudicium vocetur.

DECISIO I.

Ex consil. unico, alias 5. de appel.

Sicut omnis sententia a iudice incompetente lata, capit, sicut super, de offic. deleg. vel in damnam particularis persona, saltem sine causa rationabili, & ab eo, qui non habet Regalia, seu qui superiorem recognoscit, Pan. in c. cum omnes, de consti. est ipso iure nulla; ita etiam & contra non citatum, vel non auditum legitime, ordinatio, vel sententia data, ipso iure nulla censetur, ca. Nos in quaenam, 2. q. 1. a. quocumque superiore sine ab Imperatore, Clem. pastoralis, de re iud. siue a Papa feratur, c. 1. de causa posses.

DECISIO II.

Regularis licet grauatus verbo appellationis, & petitionis Apostolorum, quo seculares Clerici vtuntur, uti nequeat, remedium tamen defensionis, quae est iuris naturalis, quam appellatio in se includit, uti potest, cum Religiosus peior se conditionis esse non debeat, quam alij, sed melioris, nec magis grauati, quam alij, sed lege minus propter quod sunt eis multae immunitates, & privilegia concessa, c. 1. de priuileg. in 6. vnde taliter grauatus etiam si non possit appellare, aut per viam appellationis ad superiorem accedere; potest tamen per viam simplicis querelae superiorem grauatus adire. Pan. & alij in ca. dilecti, 2. de appell. & superior, causa cognita, ea facere tenetur, quae bonus & rectus iudex ad se appellanti legitime faceret, cum tineris ar. eptio ad superiorem, vim & effectum appellationis obtineat, c. dilecti, 2. de appella.

DECISIO III.

Ex consil. 2. in Nouis, deest in antiquis.

Delinquentibus duobus vnum delictum, ob quod incurritur irregularitas, quamuis contra vnum intentata sit actio in iudicio, si tamen defectu probationis absolutus sit, alter virtute Concilij Trid. scilicet 24. c. 6. de refor. ab ordinario dispensari potest, eo quod delictum istius in iudicio deductum non sit, quamuis socius criminis in iudicio vocatus sit. Res enim inter alios acta, alijs non praedicitur, quibus res iudicata non nocet, l. 1. & 2. C. res inter

alios acta. Nauarr. in Man. cap. 27. num. 254. vnde cum illius delictum adhuc occultum sit, ordinarius in eo dispensare valet.

TITVLVS XVI.

De Appellationibus.

S Y M M A R I V M.

- 1 Legatus Cardinalis reuenter recusari potest.
- 2 Appellare a sententia definitiva, vel ab interlocutoria quando liceat.
- 3 Appellari potest ad Papam ab omni sententia definitiva.
- 4 Appellare quando Regularibus liceat.

DECISIO I.

Ex consil. 1. alias 3.

Quamuis Legati a latere sententia, & iudicium sine causa recusari non debet, honeste tamen, & reuenter recusari potest, cap. Noui, de appel. & Pan. & Dec. ibi. cum etiam & totum vnum Concilium Provinciale recusari, & ab eo appellari possit, c. Suspecti, 3. q. 5. Pan. & Fel. in c. 1. de iud.

DECISIO II.

Ex consil. 2. alias 1.

Iudex in omnibus casibus, in quibus legitime appellatur, hoc est, intra legitimum tempus, c. ab eo, de appell. in 6. seu decendum, Auth. Hodie, C. de appel. appellationi deferre tenetur. Et quamuis olim tam a definitiva, quam ab interlocutoria regulariter in omni causa appellare licebat: a definitiva quidem non expressa iusta causa appellandi, cap. 1. de appel. in 6. dummodo non sit causa, in qua, vel a iure, vel ab homine remouetur appellatio: (quia iunctam a definitiva appellare non licet, nisi exprimat iusta causa ad appellandum); c. licet, de off. ord. & ghibi, & cap. Romana, §. si autem, de appel. in 6. Ab interlocutoria autem iure canonico scriptis, & expressa iusta causa appellandi, c. vt debitus honor, de appel. & c. 1. de appel. in 6. post Concilium tamen Tridentinum, sess. 13. c. 1. de ref. & sess. 24. ca. 20. de refor. ab interlocutoria in causis criminalibus appellare non licet, nisi quando grauamen per illam illatum non possit per appellationem a definitiva tolli, sed nec a definitiva etiam appellari potest in causis visitationis, & correctionis, habilitatis, & inhabilitatis; quod tamen ita intelligendum est, vt non nisi iusta de causa expressa id fiat, c. Romana, §. si autem, de appel. in 6. & iudex qui iuste appellationi non desert, puniendus est, c. de priore, de appel. & c. 1. de appell. in 6.

DECISIO III.

Ex consil. 3. alias 2.

Abonni sententia definitiva, vel habente vim definitiuae Concilij Provincialis ad Papam, vel ad Concilium Generale appellari potest, c. 1. de iudic. & regulariter appellatio iusta sententiae executionem, & inde sequuta su spendit, l. 1. ff. nihil nouari pen. appe. nisi in casu quo iudex procedit cum clausula, omni appellatione remota, c. Pastoralis, de appel. vel cum appellatur a sententia ex communitationis, d. cap. pastoralis, §. verum, vel ab alijs censuris, c. is cui, §. si de senten. ex. in 6. vel cum appellatio est frivola, cui iudex a quo non deuulit, cum appellationibus, de appell. in 6.

DECISIO IV.

Ex consil. 4. alias 4.

Cum appellatio defensio quaedam sit, c. cum inter, de except. & non qualiscumque, sed quae iure naturae debetur, & proinde nemini deseganda sit, Clem. pastoralis, §. ceterum, de iudic. non solum potest religiosus in causa civili, & criminali, sed etiam in causa immoderate correctionis ad suam innocentiam tuendam, ad superiorem appellare, & recurrere, cap. reprehensibilis, & cap. de priore, & Dec. ibi, de appel. & c. licet, de off. ord. & glo. & Pan. ibi, & superiorem nimis in eum fruente, de monasterio fuere